

Aan de raden, staten, en het AB van respectievelijk de deelnemende gemeenten, provincies, en het waterschap V&V van Regio Foodvalley

uw kenmerk:	uw brief van:	ons kenmerk:	behandeld door:	doorkiesnummer:	e-mailadres:
Programma Energie	20 januari 2022	22/RFV/Economie/220120	L.Beekman	....	lize.beekman@regiofoodvalley.nl
onderwerp:			bijlagen:		datum:
Informatiebrief januari 2022			1, 2, 2a, 3, 4		20 januari 2021

Geachte volksvertegenwoordigers,

Met deze informatiebrief informeren wij u over de overgang naar de uitvoeringsfase van de RES 1.0 van de Regio Foodvalley. Met de RES 1.0 hebben we in de zomer van 2021 onze ambitie geformuleerd en aangegeven hoe we deze gaan waarmaken. Daarbij is het ons doel om in 2030 minimaal 0,75 TWh hernieuwbaar energie op te wekken in onze regio. Onze ambitie gaat nog een stap verder, namelijk 1 TWh in 2030. In het vormgeven van deze nieuwe fase zijn de moties en amendementen (aangenomen bij de behandeling van de RES 1.0 in de raden, Staten en het Algemeen Bestuur) betrokken. Ook de aanbevelingen op basis van de verschillende evaluaties zijn betrokken.

Verder informeren wij u over de stand van zaken rondom de netinfrastructuur. Dit vindt u terug in bijlage 4. Hierover is de afgelopen maanden door de netbeheerders (Tennet, Liander en Stedin) gecommuniceerd.

Context

De RES 1.0 is onderdeel van het regionale programma Energie van de Strategische Agenda van de regio Foodvalley. De RES focust zich primair op grootschalige opwek. Samenhang met de andere onderdelen van de energietransitie zoals besparing en relaties met andere opgaven zoals de Verstedelijkingsstrategie worden in het Energieprogramma 2022/2023 verder uitgewerkt. De RES 1.0, evaluaties RES 1.0 en de moties en amendementen zijn hiervoor het kader.

Uitgangspunten voor uitvoering RES 1.0

We werken volgens deze uitgangspunten:

- Voor het vervolgproces geldt dat
  - uitvoering en realisatie van de ambitie in RES 1.0 nu voorop staat;
  - overheden verantwoordelijk zijn voor uitvoering en de regio hieraan ondersteunend is (lokaal wat kan, regionaal wat moet waarbij regionale inzet lokale ontlasting betekent);
  - het een sectorale strategie is;

Datum: 20-1-2021
Betreft: Informatiebrief januari 2022

- het vooral gaat om regionale afstemming, kennisdeling, ondersteuning en strategievorming (RES heeft geen externe rechtswerking);
- we vanuit de inhoudelijke opgave belemmeringen aanpakken en kansen verzilveren (inhoud voorop);
- RES 2.0 is een moment in het proces naar 2030 en als gevolg een actualisatie van RES 1.0.
- De regionale opgave wordt belegd in (ambtelijke) werkgroepen die een werkgroepopdracht krijgen. Deze opdrachten beschrijven datgene wat er moet gebeuren om gemaakte afspraken uit te voeren en kennen een scherpe afbakening wat betreft doel, op te leveren resultaten, onderscheid lokale en regionale inzet, benodigde middelen, onderlinge samenhang, etc. Afstemming en bewaken samenhang gebeurt in het brede ambtelijke overleg. In bijlage 1 staan de opdrachten op hoofdlijnen beschreven.
- De focus ligt op de realisatie van grootschalige opwek van zonne- en windenergie. Dat betekent dat we middelen langs deze lijn prioriteren. Daarbij signaleren we twee belangrijke aandachtspunten; beschikbaarheid van netinfra en uitvoeringscapaciteit. Budget voor capaciteitsvraagstukken is daarbij randvoorwaardelijk. En waar dit ontoereikend is, dan wel niet de juiste mensen beschikbaar zijn, worden de opdrachten inhoudelijk verkleind.
- We respecteren dat publieke partijen een bijzondere rol hebben als bestuurlijk opdrachtnemer van het RES-proces en realiseren ons dat niet-publieke partijen een essentiële rol hebben in de uitvoering van de gemaakte afspraken. Niemand kan deze opgave alleen realiseren; maatschappelijke partners sturen daarom mee en dragen bij aan de uitvoering.
- Richting volksvertegenwoordigers is nadrukkelijk aandacht voor
  - het tijdig betrekken van volksvertegenwoordigers in het besluitvormingsproces. Raden, Provinciale Staten en Algemeen Bestuur van het waterschap blijven het besluitvormende orgaan van de RES;
  - de overdracht na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022.
- Tot slot zoeken we waar nodig nadrukkelijk verbinding met andere opgaven, maar nemen deze niet over. We leggen de focus op de realisatie richting 2030 maar we hebben ook een opgave na 2030 waaraan we ook moeten werken.

Werkwijze en samenwerking

De opdrachten geven de werkgroepen een duidelijke focus maar hebben een sterke onderlinge samenhang of zelfs afhankelijkheid. Om de samenhang te bewaken is een uitvoeringsstructuur ingericht. Deze uitvoeringsstructuur is in december 2021 door het stakeholderoverleg overeengekomen waarbij de samenwerking met niet-publieke partijen wordt voorgezet. Daartoe worden de volgende overleggen georganiseerd:

- De Raad van Uitvoering (RvU) draagt zorg voor een tijdige en kwalitatief goede uitvoering, is samengesteld uit publieke partijen en die niet-publieke partijen die in de uitvoering én samenhang van de werkgroepopdrachten een primaire rol hebben.
  - Dagelijks bestuur publieke besluitvorming (DPP) is een afstemmingsoverleg tussen publieke partijen gericht op de publieke besluitvorming in raden, Staten en AB.
  - Het Stakeholderoverleg is het afstemmingsoverleg tussen alle betrokken partijen. Het is gericht op strategische vraagstukken rond uitvoering en doorvertaling c.q. bijsturing richting RES 2.0. En net als in de vorige fase is dit openbaar en dus ook toegankelijk voor volksvertegenwoordigers en andere belangstellenden.
  - De werkgroepen werken zelfstandig binnen de kaders van de werkgroepopdracht aan het behalen van hun resultaat. Inhoudelijke besluiten en dilemma's worden voorgelegd aan de Raad van Uitvoering of voor advies aan het Stakeholdersoverleg.
  - Waar nodig heeft werkgroep een bestuurlijk aanspreekpunt als sparringpartner en bestuurlijke voelspriet. Dit is een informele rol gekoppeld aan de positie binnen de Raad van Uitvoering.
-

Datum: 20-1-2021
Betreft: Informatiebrief januari 2022

- Het ambtelijk overleg heeft twee vormen, namelijk het inhoudelijke (AO inhoud) en het besluitvoorbereidende vorm (AO besluit). In deze overleggen bespreken de trekkers van de opdrachten hun voortgang. Hierdoor zijn alle betrokkenen goed aangehaakt op de voortgang van de uitvoering. Ook het bewaken van de samenhang en afstemming op inhoud en proces vindt binnen dit overleg plaats. Het kernteam is hierin ondersteunend.

Moties en amendementen

Bij het vaststellen van de RES 1.0 voor de zomer van 2021 zijn verschillende moties en amendementen aangenomen. In bijlage 2 vindt u een overzicht van alle moties en amendementen met een korte toelichting hoe deze worden uitgewerkt. Een groot deel is een direct verzoek aan het eigen college en is daarmee geen opdracht aan de regio. Desalniettemin zijn dat veelal ook onderwerpen die in de regionale samenwerking (deels) opgepakt kunnen worden. De voortgang van de uitvoering van de moties en amendementen, voor zover van toepassing, wordt ook via de reguliere eigen processen gemonitord. Voor alle volksvertegenwoordigers geldt dat hun eigen college/dagelijks bestuur het eerste aanspreekpunt is.

Evaluaties

Er zijn drie evaluaties uitgevoerd naar aanleiding van de RES 1.0. Deze zijn in december 2021 met u gedeeld. In bijlage 3 staat een overzicht hoe elke aanbeveling wordt uitgewerkt, hieronder staat een overzicht van de meest relevante thema's.

- Regionaal bestuurlijke aandacht: ondanks de nadrukkelijke keuze voor lokale uitvoering vinden alle bestuurders het van belang om elkaar regionaal goed vast te houden. De opgave is nadrukkelijk op regionale schaal geformuleerd en is te groot en complex om alleen binnen de eigen gemeentegrenzen op te pakken, zeker gezien grootse belemmeringen zoals netcongestie en uitvoeringscapaciteit. Het is wenselijk hierin wel scherp te maken wat de regio kan dan wel moet doen naast het lokale primaat.
- Samenhang: de energietransitie is een grote opgave maar niet de enige opgave. Zowel als het gaat om de ruimtelijke impact als gevolgen voor inwoners is het van belang de opgave in samenhang uit te voeren. Binnen de regio biedt de Strategische Agenda hiervoor een goede kapstok voor integrale afwegingen. Op lokaal niveau is de Omgevingsvisie het aangewezen instrument.
- Maatschappelijke betrokkenheid: het realiseren van de energietransitie is een opgave van ons allemaal. Het is aan de overheid om maatschappelijke partners, volksvertegenwoordigers en inwoners op de juiste momenten en onderwerpen invloed te geven. Dit vraagt aandacht als het gaat om besluitvorming, maar ook communicatie en vormgeven van participatie in al haar vormen.
- Besluitvorming: volksvertegenwoordigers hebben het democratische mandaat en dat verandert niet. Dit mandaat gaat over de kaders waarbinnen de transitie moet plaatsvinden. Hierin wordt het publieke belang geborgd zodat initiatiefnemers projecten kunnen ontwikkelen die zowel zorgen voor duurzame opwek maar ook voldoen aan de wensen van lokaal eigenaarschap, maatschappelijke acceptatie en ruimtelijke inpassing.

Vervolg

De volgende nadere uitwerkingen zijn voorzien om volksvertegenwoordigers te informeren en betrekken bij de uitvoering van de RES:

- Energieprogramma 2022/2023 – Enkele belangrijke zaken zijn in deze brief al beschreven. Daarnaast is onder meer de samenhang met andere programma's op korte en lange termijn hierin uitgewerkt. Aan het begin van het tweede kwartaal van 2022 ontvangt u het Energieprogramma ter informatie.

Datum: 20-1-2021
Betreft: Informatiebrief januari 2022

- Kadernotitie RES – met deze notitie wordt zowel de besluitvormingsprocedure voor RES 2.0 als de betrokkenheid en rol van volksvertegenwoordigers en maatschappelijke partners daarin, voorgelegd ter besluitvorming. Dit wordt voor het zomerreces van 2022 aangeboden, zodat behandeling in het najaar van 2022 kan plaatsvinden.
- RES 2.0 – De RES 1.0 vormt ons vertrekpunt en doel voor 2030. We hebben onderzocht welke bijdrage we kunnen doen aan de landelijke opgave en met welke strategie. De RES is een langlopend proces waarbij we tweejaarlijks een actualisatie uitvoeren. De eerste actualisatie leveren wij voor 1 juli 2023 aan bij het NP RES. De verwachting is dat gezien de korte tijd die nog maar aan de uitvoering kan worden besteed, er geen grote wijzigingen te verwachten zijn op het bod of de strategie. In het najaar informeren wij u via een raadsinformatiebrief over de verwachte wijzigingen en wat dat betekent voor de RES 2.0.

Na de verkiezingen worden voor de nieuwe raadsleden inwerkprogramma's georganiseerd. Hierin wordt ook de RES betrokken. Daarnaast vindt u op de website www.resfoodvalley.nl altijd actuele en interessante informatie.

Wij gaan deze nieuwe fase met frisse energie tegemoet en kijken uit naar het gezamenlijk behalen van onze doelen.

Met vriendelijke groet,
namens algemeen bestuur Regio Foodvalley,

Arjen Droog,
directeur

René Verhulst,
voorzitter

Bijlage 1: Werkgroepopdrachten op hoofdlijnen

In 2022 werken we regionaal aan 6 opdrachten, hieronder staat op hoofdlijnen aangegeven wat de scope van de verschillende opdrachten is en waarmee een samenhang is.

Naam	Thema's	Scope opdracht regionale ondersteuning	Relaties (niet uitputtend)
1: Grootschalige opwek en clusters	<ul style="list-style-type: none"> Bewaking realisatie bod RES 1.0 Afstemmen in uitvoering waar nodig Leren van elkaar 	<ul style="list-style-type: none"> Monitoren voortgang (kwantitatief op bod (wind, zon land, zon restgrond, zon dak), kwalitatief op beleid (waaronder oa. lokaal eigendom) en samenwerking) Bestuurlijke gesprek voorbereiden Uitvoering in werkgroep RES proces 	Afstemmen met aanpak van gemeenten (waaronder restgronden) en programma OER
2: ZoD & Duurzaam ondernemen	<ul style="list-style-type: none"> Zon op dak grootschalig versnellen <i>Energiebesparing bedrijven¹</i> <i>Isoleren bedrijven en instellingen</i> <i>Warmte en andere transities zoals industrie en circulariteit</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Gezamenlijk verkennen en uitwerken van mogelijkheden om bestaande (gemeentelijk) inzet extra impuls te geven waaronder energieloketten met bedrijvenloket of eventueel expertisecentrum Kennisdelen (ambt. & best.) 	Afstemmen met aanpak van gemeenten, regionaal programma Werklocaties en werkgroep Netinfra
3: Netinfra	<ul style="list-style-type: none"> Afstemming publieke partijen met netbeheerders over volgorde, kansen en knelpunten Monitoren ruimtelijke uitbreiding infrastructuur Provinciale en landelijke aanpak netcongestie (REIS, GEIS) 	<ul style="list-style-type: none"> Kennisdelen (amb. & best.) Inzicht in consequenties congestie voor uitvoering. Inzicht in handelsperspectief regio Programmeren, prioriteren, faseren/planning Keuzes nav congestie en programmeren 	Afstemmen andere regionale opgaven zoals landbouw, industrie, mobiliteit en wonen Afstemmen met andere werkgroepen
4: Warmte & duurzaam wonen	<ul style="list-style-type: none"> Doorvertaling TVW's en concretiseren naar RSW <i>Energiebesparing & energieloketten</i> <i>Isoleren woningen</i> <i>Zon op dak (kleinschalig)</i> <i>Energiearmoede</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Afstemmen inzet bovengemeentelijke warmtebronnen Afstemmen planning en fasering TWV's in relatie tot netinfra Kennisdeling positiebepaling eigenaarschap warmte-infrastructuur. Ondersteuning van energieloketten Monitoren ZoD klein 	Afstemmen met aanpak van gemeenten, werkgroepen Netinfra en Maatschappelijke betrokkenheid en regionale opgave wonen
5: Maatschappelijke betrokkenheid	<ul style="list-style-type: none"> Ondersteunen in divers en inclusief communiceren en betrekken van inwoners van beleid tot uitvoering van projecten 	<ul style="list-style-type: none"> Kennisdeling en gemeenten ondersteunen bij lokale participatie en communicatie Ondersteunende campagnematige of communicatiemiddelen, met 	Afstemmen met aanpak van gemeenten incl. communicatie adviseurs, werkgroepen

¹ De cursieve thema's zijn geen primair onderdeel van de regionale opdracht maar hebben nadrukkelijk wel een relatie in de uitvoering die lokaal wordt uitgevoerd.

	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren kwaliteit en navolgbaarheid besluitvorming irt participatie • Signaleren en bundelen maatschappelijke thema's die spelen bij inwoners, maatschappelijke partners en volksvertegenwoordigers 	<p>aandacht voor isoleren en consuminderen (lokaal maatwerk)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijk onderzoeken of regionale participatie gewenst is. 	Duurzaam Wonen en RES proces
6: RES proces	<ul style="list-style-type: none"> • Strategisch gesprek ontwikkelingen die uitvoering RES beïnvloeden • Invloed van lange termijn Strategische Agenda FV • Opstellen Kadernotitie RES 2.0 • Opstellen document RES 2.0 (incl RSW) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ophalen en monitoren van ontwikkelingen bij provincie, GEA, NP RES, Rijk, gemeenten, etc • Kennisdeling en input tbv lokaal beleid oa over lokaal eigendom, landschappelijke inpassing, etc. 	Input vanuit alle werkgroepen en ambtelijk overleg

Bijlage 2: Moties en amendementen

Amendementen m.b.t. RES 2.0

Bij de behandeling van de RES 1.0 zijn enkele amendementen aangenomen die ook een plek moeten krijgen in eventuele tabellen en kaartjes in de RES 2.0. Het gaat om de amendementen van Renswoude en Scherpenzeel.

Totaal-overzicht gemeenten	Totaal (TWh)	Wind (TWh)	Wind-turbines (#)	Zon op land (TWh)	Zon op land (ha)	Zon overig (TWh)	Zon overig (ha)	Zon op dak (TWh)	Zon op dak (ha)
Barneveld	0,259	0,038	2	0,047	40	0,007	5	0,167	109
Ede	0,262	0,086	6	0,059	50	0,011	7	0,106	69
Nijkerk	0,137	0,038	2	0,048	40	0,007	7	0,044	28
Renswoude	0,049 0,020	0,038 0	2 0	0,000	0	0,000 0,005 (rest)	0	0,011 0,015	7
Rhenen	0,031	0,000	0	0,012	10	0,005	4	0,014	9
Scherpenzeel	0,068	0,034	2	0,024	20	0,001	0	0,009	6
Veenendaal	0,047	0,000	0	0,000	0	0,004	3	0,043	28
Wageningen	0,111	0,020	2	0,072	60	0,004	3	0,015	11
Totaal	0,964	0,254	16	0,262	220	0,039	29	0,409	267

+ In het vervolgproces wordt in eventueel volgende versie van de kaart met zoekgebieden van de RES Foodvalley voor Scherpenzeel expliciet vermeld dat lokale kaders en randvoorwaarden van toepassing zijn bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden.

+ In de paragraaf 3.2.6 over Scherpenzeel, de tekst vanaf “Daarnaast” tot en met “gegeven” te vervangen door: “Daarnaast is opgenomen welke onderzoeken uitgevoerd moeten worden en welke randvoorwaarden van toepassing zijn bij de opwek van hernieuwbare energie. Zo moet o.a. eerst een zonneladder worden opgesteld voordat maximaal 20 ha aan zonnenveld-projecten gerealiseerd kan worden. Voor windenergie is o.a. een maximale tiphoogte van 150 m1 boven maaiveld en een minimale afstand tussen windmolen en woning van 10x de ashoogte opgenomen. Ook is het percentage lokaal eigenaarschap aangepast naar minimaal 51%. Scherpenzeel verkent in samenspraak met in- en omwonenden hoe er invulling gegeven zal worden aan de onderzoeken en randvoorwaarden.”

+ In de paragraaf 3.2.6 over Scherpenzeel bij de kaart van het zoekgebied voor Scherpenzeel de toelichting wordt opgenomen die luidt: “Op onderstaande kaart zijn de voorlopige zoekgebieden voor wind in beeld gebracht. Voor deze gebieden geldt dat ze op lokaal niveau, in samenspraak met initiatiefnemers, de omgeving en belanghebbenden verder worden uitgewerkt. Het resultaat daarvan wordt vastgelegd in het omgevingsbeleid.”

+ In de paragraaf 3.2.6 over Scherpenzeel in de kaart het zoekgebied voor Scherpenzeel met een andere kleur aan te geven, om visueel het verschil duidelijk te maken met andere zoekgebieden elders

Samenvatting thema's t.b.v. regionale uitwerking

Een aantal moties en amendementen komt terug bij verschillende raden, Staten of Algemeen Bestuur. Hieronder zijn de thema's gebundeld en is aangegeven bij welke volksvertegenwoordigers hier aandacht voor hebben gevraagd. Hierin is een onderscheid te maken tussen thema's die nadrukkelijk een regionaal karakter hebben enerzijds. Anderzijds zijn er thema's die lokaal opgepakt worden maar waarin regionale samenwerking ondersteunend kan zijn.

Algemene thema's & verzoeken aan college, mogelijk regionaal ondersteunen

- Besparing (Renswoude)
- Lokaal eigenaarschap (Ede, Barneveld, Rhenen, Wageningen)
- Communicatie (invulling en regionaal budget: motie 1 & 2 Scherpenzeel, ook Barneveld, ook provincies werken aan draagvlakvergroting)
- Restgronden (moties Barneveld en Scherpenzeel, Gelderland)
- Decentrale netwerken en netinfra (Wageningen, Utrecht, Gelderland)

Regionale thema's

- Professionaliseren communicatie mbv RES budget (Barneveld)
- Evaluatie en besluitvorming (Ede, Rhenen, Wageningen)
- Balans zon/wind (provincies)
- Biodiversiteit bij ZoL (Utrecht, inzet om randvoorwaarde van te maken)
- Beperken inzet biomassa (Renswoude)
- Aanpassing bod Renswoude (zie tabel tbv RES 2.0)
- Transparant maken maatschappelijke kosten (waaronder infra aanpassingen) (Gelderland)
- Wat levert hogere kostenefficiëntie op en voorstellen daarvoor (Gelderland)

Overzicht en reactie van alle moties en amendementen

In bijlage 2a staat een overzicht van alle moties en amendementen met daarop een korte reactie.

Moties en amendementen behandeling RES 1.0

Toelichting op proces en vervolg – januari 2022

Algemene afspraken RES 1.0

Allereerst wensen de deelnemers aan het Stakeholderoverleg samen verder te gaan om de duurzame energietransitie vorm te geven; iedereen heeft deze wens uitgesproken en zich (voor zover passend bij aard van de organisatie) gecommitteerd om de afspraken in concrete afspraken uit te werken;

- Het bod van 0,75 TWh in 2030 blijft het uitgangspunt en de intentie blijft om door te zoeken naar meer mogelijkheden om het opwekvolume te laten groeien naar 1.0 TWh in 2030; 2030 is een tussenstap op weg naar energie neutraliteit in uiterlijk 2050;
- Alle leden onderschrijven de voorkeursvolgorde van opwekken van duurzame zonne-energie door eerst zonnepanelen op daken en restgronden te leggen en beperkt zonnepanelen op boerenland te leggen. Daarnaast onderschrijven zij dat een beperkt aantal energieclusters voor wind en zon wordt ontwikkeld.
- De raden, staten en het algemeen bestuur gaan over hun eigen bevoegdheden. De aangenomen amendementen zijn daarmee integraal onderdeel van hun besluit aangaande de RES 1.0. Het Stakeholderoverleg treedt niet in deze verantwoordelijkheid. De afhandeling en doorwerking van de amendementen wil het Stakeholderoverleg graag gezamenlijk vormgeven in (aanvullende) vervolgsafspraken.
- De aangenomen moties die voor de regio gelden zullen de stakeholders gezamenlijk oppakken. Vóór 1 november 2021 zal hierover worden teruggekoppeld. Moties betreffend hebbend op één gemeente, provincie of waterschap, behandelen de betreffende colleges af en indien van meerwaarde wordt daarin onderling samengewerkt;
- De voorbehouden bij de adhesiebetuiging zijn randvoorwaarden voor het vervolgproces.

Algemene reactie:

- Sommige moties hebben betrekking op de gehele regio en daar zal de stuurgroep¹ (RvU en DPP) in overleg met de niet publieke stakeholders een antwoord geven hoe hiermee om te gaan.
- Andere moties hebben betrekking op een gemeente of provincie. Daar zal de stuurgroep (RvU en DPP) allereerst bekijken of de motie breder toepasbaar is en indien breder toepasbaar daar in overleg met de niet publieke stakeholders een antwoord geven hoe hiermee om te gaan.
- Indien deze niet breder toepasbaar is, dat zal de publieke stakeholder hier separaat een antwoord op geven hoe hiermee om te gaan

Afspraak: het SHO steunt deze aanpak en werkt proactief mee.

Gemeente	Datum van behandeling (incl. link)	Motie/amendement	Reactie SHO en verwerking oplegger RES	Actie
Barneveld (geamendeerd aangenomen)	26 mei jl.	<ul style="list-style-type: none"> • A: Amendement: besluit voor onze gemeente willen wij minimaal 51% lokaal eigenaarschap van zonne- en windprojecten. • Motie 1: verzoekt om een deel van de gelden die vanuit het Rijk voor de verdere uitvoering van de RES naar de gemeente toekomt, beschikbaar te stellen voor communicatie zodat er op dat gebied een professionaliseringsslag kan worden gemaakt; • Motie 2: verzoekt alle restlocaties in kaart te brengen en daarbij ook expliciet op zoek te gaan naar extra potentieel van restlocaties, waar bij een uiteindelijke keuze voor zon op land de restlocaties voorgaan boven zon op land op agrarische gronden; • Motie 3: verzoekt landbouwgrond binnen gemeente Barneveld te sparen en om uit te dragen binnen de regio Foodvalley eerst zonne-energie op te wekken op daken en restgronden en ten laatste op landbouwgrond, bij overschrijding van het bod van 0,75 TWh.		<p>A: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien</p> <ul style="list-style-type: none"> • Borgen in lokaal beleid • Energiecorporatie betrekken bij vormgeven beleid en waar mogelijk bij uitvoering ervan <p>1: Uitwerking in programma De Raad van Uitvoering besluit over RES-begroting en het opnieuw beschikbaar stellen van een deel van het bedrag aan de gemeenten. In de afgelopen periode is een deel van de regionale RES-begroting beschikbaar gesteld aan de gemeente voor dit doel.</p> <p>2: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien Op basis van eerdere regionale verkenningen zijn enkele gemeenten, waaronder Barneveld, Ede en Scherpenzeel vervolgstappen aan het zetten om restgronden in beeld te brengen en te benutten. Ook het Zonnelint bij de A12 is daar een voorbeeld van.</p>

¹ In december 2021 is in het stakeholdersoverleg de nieuwe uitvoeringsstructuur overeengekomen. Daarin kennen we geen stuurgroep meer maar de Raad van Uitvoering (RvU), een overleg met niet-publieke partijen direct betrokken in de uitvoering van de RES en het Dagelijks bestuur Publieke Partijen (DPP), een overleg van de publieke partijen gericht op publieke besluitvorming. Daar waar in dit document wordt gesproken acties in de toekomst, wordt RvU genoemd. Daar waar het gaat om 2021 (bijvoorbeeld zoals in de tekst van verschillende moties) staat nog stuurgroep.

				3: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Verzoek aan college
Ede (aangenomen)	3 juni jl.	<ul style="list-style-type: none"> Motie 1: verzoekt het college: <ul style="list-style-type: none"> het RES proces te evalueren en de leer- en verandertpunten met de raden te delen; te bewerkstelligen dat bestuurlijke processen en besluitvormingsprocedures ten aanzien van de RES Foodvalley voor het volgende beslismoment, zodanig helder worden uitgewerkt dat geen onduidelijkheid meer kan ontstaan ten aanzien van de democratische bevoegdheden van de gemeente; zorg te dragen dat een helder besluitvormingsproces wordt beschreven ten aanzien van de vaststelling van de RES 2.0 en omgang met eventuele amendering daarvan door gemeenteraden, provincies en waterschappen; Motie: verzoekt het college bij de uitvoering van de RES, maar ook bij het ontwikkelen en realiseren van lokale initiatieven in onze gemeente, maximaal lokaal eigenaarschap te borgen in beleid en uitvoering, waarbij we meer ambitie tonen dan de 50% die in de RES staat en streven naar minimaal 51% lokaal eigenaarschap van zon- en windprojecten in onze gemeente; 	1: Het SHO en de stuurgroep laten in augustus en september het proces van totstandkoming van de RES 1.0 evalueren door een onafhankelijk externe, gericht op onder andere helderheid in bestuurlijke processen en besluitvorming procedures voor de RES 2.0 en voor het vormgeven van het uitvoering en samenwerkingsprogramma. Bij het bepalen van de precieze inhoud van de evaluatie zal de input van stakeholders worden meegenomen. Aan de griffies wordt een advies gevraagd hoe, rekening houdend met diverse regionale samenwerkingsverbanden, de besluitvorming door de raden, staten en algemeen bestuur kan worden geoptimaliseerd. De raden, staten, algemeen bestuur en SHO leden zullen de evaluatie en de aanbevelingen als bijlage bij het startdocument RES 2.0 (najaar 2022) ontvangen.	1: Evaluaties zijn uitgevoerd. Het besluitvormingsproces is onderdeel van de Kadernotitie RES die aan volksvertegenwoordigers wordt voorgelegd in 2022. 2: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien
Nijkerk	24 juni jl.	n.v.t.		
Renswoude	29 juni jl.	<ul style="list-style-type: none"> Amendement: besluit het conceptbesluit als volgt te wijzigen: <ol style="list-style-type: none"> De Regionale Energie Strategie (RES) Foodvalley 1.0 vast te stellen, met dien verstande dat: <ol style="list-style-type: none"> in de tabellen op pagina 20 en 25 "0,049 TWh" wordt gewijzigd in "0,020 TWh" en dat op pagina 20 en 25 het aantal van twee windmolens in Renswoude wordt geschrapt evenals alle andere verwijzingen daarnaar (en naast 11 GWh zon op dak aanvullend 4 GWh zon dak en 5 GWh zon op restgronden wordt ingebracht); Bij het opwekken aan duurzame energie op het grondgebied van Renswoude wordt de volgende duurzaamheidsladder gehanteerd: <ol style="list-style-type: none"> Zoveel mogelijk zon-op-dak, agrarische- en bedrijfsdaken; Zon-op-restgronden, zoals het zonnelint langs de A12/A302 Kleine windmolens in buitengebied (zgn. boerderijmolens), waarbij de maximale hoogte onderwerp van nader onderzoek kan zijn. De zoekgebieden voor windenergie in Renswoude voorlopig te schrappen uit de RES 1.0; in te stemmen met de RES L.0 FoodValley en het bod van Renswoude van 20GWh in de RES Regio Foodvalley, welke optelt tot 0,75 TWh aan duurzame elektriciteit opwek in 2030 als onderdeel van de landelijke opgave van 35 TWh duurzame opwek op land; de samenwerking met de stakeholders te continueren en uit te werken in concrete afspraken, met de kanttekening dat de overheden worden 	<p>A: 1c. het SHO respecteert dat de gemeente Renswoude dit zoekgebied vooralsnog niet verder uitwerkt. De gemeente Renswoude, provincie Utrecht en omliggende gemeenten zullen op korte termijn de toekomst van deze gebieden bespreken, waarbij alternatieven voor deze locatie nadrukkelijk worden onderzocht.</p> <p>A: 2. het SHO neemt kennis van deze verlaging van 29 GWh en andere gemeenten behoeven dit niet met additionele plannen te compenseren. De gemeenten Veenendaal en Renswoude gaan op zoek naar extra initiatieven conform hun aangenomen amendementen.</p>	<p>A: 1a. Uitwerking in vervolgproces RES In het vervolgproces worden voor Renswoude de getallen uit het amendement gehanteerd tot dat anders wordt besloten door de raad van Renswoude.</p> <p>A: 1b. Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Zonneladders zijn onderdeel van het lokale beleid.</p> <p>A: 1b. Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Op verzoek van de stakeholders heeft Regio Foodvalley een factsheet gemaakt over kleine windmolens. Gemeenten bepalen zelf of ze innovatieve/kleinschaliger oplossingen op lokaal niveau aandacht willen geven. De RES concentreert zich op grootschalige opwek.</p> <p>A: 1c. Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Gezamenlijke verkenning van provincie Utrecht en de gemeenten Renswoude, Veenendaal, Utrechtse Heuvelrug en Woudenberg naar een energielandschap A12-oost is gestart. Provincie Utrecht heeft hiertoe een projectleider beschikbaar gesteld. Tweede kwartaal 2022 worden resultaten verwacht. Bestuurders van provincie Utrecht en de gemeenten Renswoude, Veenendaal, Utrechtse Heuvelrug en Woudenberg komen periodiek samen om ontwikkelingen langs de A12 te bespreken.</p> <p>1: Afgehandeld. Met uitzondering van Renswoude niet overgenomen door andere raden. Stuurgroep heeft daarom geen reden gezien om besluitvorming uit te stellen.</p>

opgeroepen meer aandacht te besteden aan innovatieve/kleinschaliger oplossingen voor de opwek van duurzame energie, ook al zijn die niet altijd rendabel vanuit investeerders perspectief.

- **Motie 1:** verzoekt de stuurgroep RES Foodvalley, via het college van Renswoude om:
  - Een aanpassing aan het proces voor te stellen waarbij de RES 1.0 in twee rondes wordt vastgesteld waarbij:
    - In de eerste ronde (juni 2021) door raden/staten/AB's moties en amendementen
    - kunnen worden aangenomen bij het Raadsvoorstel RES 1.0;
    - De verzamelde moties en amendementen vanuit de acht raden / twee staten / twee waterschappen door het stakeholdersoverleg worden gebundeld en voorzien van een advies;
    - In de tweede ronde (september 2021) vellen de acht raden/twee staten/ twee waterschappen een politiek oordeel over het overzicht van de aangenomen moties en amendementen uit de eerste ronde vanuit de regio en over het advies van het stakeholdersoverleg;
    - Het stakeholdersoverleg verwerkt de opbrengst van de tweede ronde in de definitieve versie van de RES 1.0 of zorgt voor een addendum op de RES 1.0;
    - Hierna wordt het definitieve bod met de stemmingsuitslagen voor 1 november 2021 bij het rijk ingediend;
    - De uitkomsten van het bovenstaande verzoek te rapporteren aan de 8 gemeenteraden/ 2 staten / 2 waterschappen binnen de RES-regio Foodvalley.
  - Deze motie ter kennisname te delen met de 7 gemeenteraden/ 2 staten/ 2 waterschapsbesturen in de Regio Foodvalley.
- **Motie 2:** energiebesparing, verzoekt het college om:
  - Te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om deze ambities te realiseren;
  - De raad hierover te informeren en dienaangaande met voorstellen te komen.
- **Motie 3:** roept de stuurgroep RS FV, via het college op Renswoude om:
  - Zeer kritisch te zijn op de toepassing van biomassa als bron voor de opwek van energie.
  - Deze motie ter kennisname te delen met de 7 gemeenteraden/ 2 staten/ 2 waterschapsbesturen in de Regio Foodvalley.

2: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien

3: Uitwerking en bespreking in vervolgproces RES
Biomassa draagt voor een beperkt deel bij aan een oplossing voor de energietransitie. In de RES 2.0 gaan we meer in detail de rol van biomassa in Regio Foodvalley.

Rhenen (aangena men)	9 juni jl.	<ul style="list-style-type: none"> • Motie 1: verzoekt het college: <ul style="list-style-type: none"> ○ Meer uitgewerkt lokaal beleid te hebben alvorens grootschalige projecten goed te keuren. ○ Zoveel mogelijk aan te sluiten bij de ontwikkelingen in de RES regio over lokaal eigenaarschap. ○ De eisen voor financiële participatie nader uit te werken en daarin in elk geval mee te nemen wat minimumvereisten zijn ten aanzien van lokaal eigenaarschap. ○ Hierbij mee te nemen dat de betrokkenheid toeneemt naarmate men dichterbij het te realiseren project woont en naarmate meer inwoners deelnemen. ○ Daarbij ook een mogelijkheid tot lokale deelname door mensen met een smalle beurs op te nemen. ○ Dit beleid voor te leggen aan de raad ter goedkeuring • Motie 2: verzoekt het college <ul style="list-style-type: none"> ○ In het stakeholdersoverleg aan te geven dat de raad van de gemeente Rhenen niet gelukkig is met de wijzigingen die in paragraaf 1.4.5² aangebracht zijn en dat de tekst die overeengekomen is bij de concept RES beter aansluit bij de taak en bevoegdheden van de diverse gemeenteraden. ○ Te bewerkstelligen dat bestuurlijke processen en besluitvormingsprocedures ten aanzien van de RES Foodvalley voor het volgende beslismoment, zodanig helder worden uitgewerkt dat geen onduidelijkheid meer kan ontstaan ten aanzien van de democratische bevoegdheden van de gemeente; ○ Zorg te dragen dat een helder besluitvormingsproces wordt beschreven ten aanzien van de vaststelling van de RES 2.0 en omgang met eventuele amendering daarvan door gemeenteraden, provincies en waterschappen; 	<p>1: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Verzoek aan college.</p> <p>2: Uitwerking en bespreking in vervolgproces RES. Het besluitvormingsproces is onderdeel van de Kadernotitie RES die aan volksvertegenwoordigers wordt voorgelegd in 2022.</p>
Scherpenzeel (geamendeerd aangenomen)	10 juni jl.	<ul style="list-style-type: none"> • Amendement: stelt voor <ol style="list-style-type: none"> 1. de Regionale Energie Strategie (RES) Foodvalley 1.0 vast te stellen met dien verstande dat: <ol style="list-style-type: none"> a. de lokale energievisie de basis vormt voor de Scherpenzeelse ambities en uitvoering van de RES. b. de lokale energievisie en de inhoudelijke aanvullingen van dit amendement prevaleren boven de inhoudelijke opmerkingen in het raadsvoorstel, die daarmee komen te vervallen. 2. de Regionale Energie Strategie (RES) Foodvalley 1.0 tekstueel aan te passen als volgt: <ol style="list-style-type: none"> a. In de paragraaf 3.2.6 over Scherpenzeel, de tekst vanaf "Daarnaast" tot en met "gegeven" te vervangen door: "Daarnaast is opgenomen welke onderzoeken uitgevoerd moeten worden en welke randvoorwaarden van toepassing zijn bij de opwek van hernieuwbare energie. Zo moet o.a. eerst een zonneladder worden opgesteld voordat maximaal 20 ha aan 	<p>A: 2. Het SHO neemt dit amendement, evenals andere amendementen en de daarbij gemaakte afspraken, op bij de RES 1.0 die aan het Rijk wordt aangeboden.</p> <p>In een eventuele volgende versie van de kaart met zoekgebieden van de RES Foodvalley zal expliciet worden vermeld dat lokale kaders en randvoorwaarden van toepassing zijn bij verdere uitwerking van de zoekgebieden.</p>

² In de motie wordt paragraaf 1.4.5 benoemd. Deze paragraaf bestaat niet, aangenomen wordt dat hier 2.4.5 wordt bedoeld.

zonneveld-projecten gerealiseerd kan worden. Voor windenergie is o.a. een maximale tiphoogte van 150 m1 boven maaiveld en een minimale afstand tussen windmolen en woning van 10x de ashoogte opgenomen. Ook is het percentage lokaal eigenaarschap aangepast naar minimaal 51%. Scherpenzeel verkent in samenspraak met in- en omwonenden hoe er invulling gegeven zal worden aan de onderzoeken en randvoorwaarden.”

b. In de paragraaf 3.2.6 over Scherpenzeel bij de kaart van het zoekgebied voor Scherpenzeel de toelichting wordt opgenomen die luidt: “Op onderstaande kaart zijn de voorlopige zoekgebieden voor wind in beeld gebracht. Voor deze gebieden geldt dat ze op lokaal niveau, in samenspraak met initiatiefnemers, de omgeving en belanghebbenden verder worden uitgewerkt. Het resultaat daarvan wordt vastgelegd in het omgevingsbeleid.”

c. In de paragraaf 3.2.6 over Scherpenzeel in de kaart het zoekgebied voor Scherpenzeel met een andere kleur aan te geven, om visueel het verschil duidelijk te maken met andere zoekgebieden elders.

3. In te stemmen met het gezamenlijk voornemen in Regio Foodvalley om 0,75 TWh aan duurzame elektriciteit op te wekken in 2030 als onderdeel van de landelijke opgave van 35 TWh duurzame opwek op land.

4. De samenwerking met de stakeholders te continueren en uit te werken in concrete afspraken.

- **Motie 1:** draagt het college op:
  1. Een plan op te stellen om inwoners te motiveren en te enthousiasmeren hun verantwoordelijkheid te nemen.
  2. De ideeën ook in regionaal verband te bespreken en desnoods gezamenlijk vorm te geven.
  3. In de uitvoering minimaal de volgende aspecten te overwegen:
    - a. Betrekken van jongeren (door basisschooljeugd te informeren via de basisschool).
    - b. Betrekken jongeren van 12-18 jaar, waarbij bijvoorbeeld een prijsvraag georganiseerd wordt met een prijs voor het winnende idee.
    - c. Wijkplatforms betrekken.
    - d. Een top 10 op te stellen van eenvoudige besparingen (denk o.a. aan het energieverbruik van apparaten in stand-by modus).
    - e. Een duidelijke en toegankelijke website waar de bezoekers wegwijs gemaakt worden in de mogelijkheden van energiebesparing en de resultaten voor Scherpenzeel.
    - f. Lokale ondernemers hierbij te betrekken.
    - g. Met de stichting Vallei Duurzaam te overleggen om dit op te nemen in de invulling van de komende beurs,
- **Motie 2:** draagt het college op om een deel van de gelden die vanuit het Rijk voor de verdere uitvoering van de RES naar de gemeente toekomt, beschikbaar te

3: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien

Op basis van eerdere regionale verkenningen zijn enkele gemeenten, waaronder Barneveld, Ede en Scherpenzeel vervolgstappen aan het zetten om restgronden in beeld te brengen en te benutten. Ook het Zonneline bij de A12 is daar een voorbeeld van.

		<p>stellen voor communicatie zodat er op dat gebied een professionaliseringsslag kan worden gemaakt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motie 3: draag het college op alle restlocaties in kaart te brengen en daarbij ook expliciet op zoek te gaan naar extra potentieel van restlocaties, waar bij een uiteindelijke keuze voor zon op land de restlocaties voorgaan boven zon op land op agrarische gronden. 		
Veenendaal	27 mei jl. en 31 mei jl. 28 juni jl.	<ul style="list-style-type: none"> • Motie vreemd 1: verzoekt de stuurgroep RES (via college Veenendaal) het versturen van het bod vanuit de Foodvalley richting het rijk uit te stellen tot 1 november 2022; <ul style="list-style-type: none"> ○ Een aanpassing aan het proces voor te stellen waarbij de RES 1.0 in twee ronden wordt vastgesteld waarbij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ In de eerste ronde (Uuni 2021) door raden/staten/AB's moties en amendementen kunnen worden aangenomen bij het Raadsvoorstel RES; ▪ De verzamelde moties en amendementen vanuit de acht raden / twee staten / twee waterschappen door het stakeholdersoverleg worden gebundeld en voorzien van een advies; ▪ In de tweede ronde (september 2021) vellen de acht raden/ twee staten/ twee waterschappen een politiek oordeel over het overzicht van de aangenomen moties en amendementen uit de eerste ronde vanuit de regio; ▪ Het stakeholdersoverleg verwerkt de opbrengst van de tweede ronde in de definitieve versie van de RES 1.0 of zorgt voor een addendum op de RES 1.0 en legt deze (september 2021) tenslotte voor aan de gemeenteraden voor een 'wensen en bedenkingen' procedure; ▪ Hierna wordt het definitieve bod met de stemmingsuitslagen voor 1 november 2021 ingediend. ○ De uitkomsten van het bovenstaande verzoek te rapporteren aan de 8 gemeenteraden/ 2 staten 2 waterschappen binnen de RES-regio Foodvalley samenwerking. • Motie vreemd 2: verzoekt het college om <ul style="list-style-type: none"> ○ Een extra onderzoek uit te voeren naar de status van de RES met daarbij specifiek aandacht voor de vraag of een gebrek aan draagvlak juridisch voldoende grond geeft om een omgevingsvergunning voor een windturbine te weigeren op een locatie die in de RES 1.0 is aangewezen als zoekgebied voor windenergie en de bevindingen daarvan mee te nemen in de tweede ronde (september 2021) richting de 8 gemeenteraden; 	<p>A1: Het SHO steunt de expliciete aandacht die gevraagd wordt voor gezondheidsrisico bij windmolens en sluit zich aan bij de mogelijke landelijke doorontwikkeling van objectieve normen voor plaatsing windmolens, die o.a. kunnen leiden tot projectafhankelijke afstandsvereisten tussen woonwijken tot windmolens.</p> <p>A2: Met SHO respecteert dat de gemeente Renswoude dit zoekgebied vooralsnog niet verder uitwerkt. De gemeente Renswoude, provincie Utrecht en omringende gemeenten zullen op korte termijn de toekomst van deze gebieden bespreken, waarbij alternatieven voor deze locatie nadrukkelijk worden onderzocht.</p>	<p>1: Afgehandeld. Met uitzondering van Renswoude niet overgenomen door andere raden. Stuurgroep heeft daarom geen redenen gezien om besluitvorming uit te stellen.</p> <p>2: Afgehandeld. Advies van PWC in opdracht van de voorzitter van het SHO. Op dit moment is er geen sprake meer van zoekgebieden wind in Renswoude (voorlopig) en Overberg.</p> <p>A 1: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Verzoek aan college³</p> <p>A 2: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Gezamenlijke verkenning van provincie Utrecht en de gemeenten Renswoude, Veenendaal, Utrechtse Heuvelrug en Woudenberg naar een energielandschap A12-oost is gestart. Provincie Utrecht heeft hiertoe een projectleider beschikbaar gesteld. Tweede kwartaal 2022 worden resultaten verwacht. Bestuurders van provincie Utrecht en de gemeenten Renswoude, Veenendaal, Utrechtse Heuvelrug en Woudenberg komen periodiek samen om ontwikkelingen langs de A12 te bespreken.</p> <p>3: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Verzoek aan college</p> <p>4: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Verzoek aan college</p> <p>5: Uitvoering wordt lokaal belegd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Verzoek aan college. Dit komt ook aan de orde in de Verkenning Energielandschap A12.</p>

³ Op 30 juni 2021 heeft de Raad van State uitspraak gedaan in een zaak over de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid. Deze uitspraak heeft gevolgen voor het toepassen van de algemene regels voor windturbines in het Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling vanaf 3 windturbines. De rijksregels kunnen niet meer worden toegepast, totdat een milieueffectrapport is gemaakt. De regering heeft toegezegd de plan-MER zo spoedig mogelijk uit te voeren. Dit zal zo'n twee jaar duren. Tot die tijd is het mogelijk om op lokaal niveau zelf acties te ondernemen om te komen tot een milieubeschermingsniveau die recht doet aan de lokale situatie. Dit kan ook in samenwerking met meerdere gemeenten. Voor ondersteuning is een landelijk en provinciaal kennis- en netwerk expertpool beschikbaar. Enkele gemeenten in Gelderland maken daar al gebruik van. Het is een lokale afweging om te bepalen welke acties op welk moment worden ingezet. De RES 1.0 hoeft de lokale afweging daarin niet te beïnvloeden.

- Voor de zoeklocaties te Renswoude en Overberg alsmede mogelijke andere locaties binnen een straal van 3 km van Veenendaals grondgebied, bij de initiatiefnemers zodra de concrete plannen bekend zijn, aan te dringen op een draagvlakmeting waarbij de inwoners van Veenendaal West woonachtig binnen een straal van 3 km van beoogde windturbines persoonlijk worden gevraagd naar hun opvatting over de mogelijke plaatsing van deze windturbines en de uitkomsten van de draagvlakmeting terug te leggen in de raad;
- De elementen genoemd in de overwegingen mee te nemen in het draagvlakmeting.
- **Amendement 1:** besluit als volgt te wijzigen:
  - De RES Foodvalley vast te stellen en daarmee in te stemmen met het gezamenlijk voornemen in de Regio Foodvalley om 0,75 TWh aan duurzame elektriciteit op te wekken in 2030 als onderdeel van de landelijke opgave van 35 TWh duurzame opwek op land;
  - In de verdere detaillering en uitwerking van de voorlopige zoekgebieden 'wind' richting RES 2.0 te komen tot afspraken over een minimale afstandsvorm tot woonwijken waarbij voorkeur van Veenendaal uitgaat naar minimaal 10x de tiphoogte tussen woonwijken en windturbines, tenzij aangetoond is dat er voldoende draagvlak is onder de belanghebbenden voor een kortere afstand;
  - Bij de provincie Utrecht en de Utrechtse RES Regio's (waaronder U16) er voor te pleiten om binnen de RES'en ook tot een vaste afstandsnorm te komen tussen woonwijken en windturbines, van bij voorkeur 10x tiphoogte;
  - De samenwerking met de stakeholders te continueren en uit te werken in concrete afspraken
- **Amendement 2:** besluit de RES met de volgende wijziging vast te stellen:
  - het voorlopige zoekgebied voor wind in Renswoude uit de RES te schrappen en richting de RES 2.0 op basis van een goede en uitgebreide participatie op zoek te gaan naar mogelijkheden voor extra opwek met zon en alternatieve/innovatieve mogelijkheden op deze en andere locaties binnen de regio voor duurzame opwek;
  - en in te stemmen met het gezamenlijk voornemen in de Regio Foodvalley om 0,75 TWh aan duurzame elektriciteit op te wekken in 2030 als onderdeel van de landelijke opgave van 35 TWh duurzame opwek op land;
  - de samenwerking met de stakeholders te continueren en uit te werken in concrete afspraken.
  -
- **Motie 3:** verzoekt het college om:
  - Met de colleges van Renswoude, Ede, Rhenen en Utrechtse Heuvelrug in gesprek te gaan over de voorlopige zoekgebieden voor wind dichtbij de gemeentegrens en:

1. Aan te geven dat wat Veenendaal betreft de voorlopige zoekgebieden nabij de grens van Veenendaal, waarbij de invloed van het zoekgebied gemeentegrens overstijgend is, alleen kan worden ingevuld in nauwe samenwerking met de gemeente Veenendaal en met participatie van omwonenden;
  2. De zorgen vanuit Veenendaal over o.a. de mogelijk industriële hoogtes van windturbines als ook de gezondheidsrisico's voor omwonenden blijvend onder de aandacht te brengen;
  3. Op te roepen om per zoekgebied samen met de inwoners in een straal van circa 1 km rondom de grenzen van het zoekgebied, verschillende scenario's te ontwikkelen met mogelijkheden van energieopwekking, die tevens kunnen rekenen op draagvlak vanuit de omwonenden uit beide gemeenten;
  4. Op te roepen om deze scenario's aan de inwoners voor te leggen die binnen een straal van 10 keer de geplande tiphoogte wonen, om zo duidelijk te krijgen voor welk scenario het meeste draagvlak kan worden gevonden;
  5. De buurgemeenten op te roepen om de Veenendaalse raad te consulteren in het proces van besluitvorming rondom grensoverschrijdende projecten, en in ieder geval op het moment dat er geen voorkeursscenario voor het invullen van een zoekgebied in beeld is.
- Binnen het grondgebied van Veenendaal actief op zoek te gaan naar meer mogelijkheden om een hogere doelstelling dan de nu opgenomen 0,047 TWh - als onderdeel van de regionale opgaven van 0,75 TWh - in te vullen met zon op daken van bedrijven, woningen en boven de verkeersinfrastructuur.
- **Motie 4:** verzoekt het college om:
    - in overleg te treden met de collega wethouders in bovengenoemde gemeenten en met de grondeigena(a)r(en) (zoals Rijkswaterstaat) en andere eventuele belanghebbenden een verkenning te (laten) doen naar de haalbaarheid van de genoemde locatie voor de duurzame opwekking van zonne-energie en daarover voor 1 januari 2022 te rapporteren aan de raad;
    - de raad voorstellen te doen om te komen tot een meer actief beleid om binnen de gemeente groene en duurzame energie op te wekken, zowel gericht op de eigen duurzaamheidsambities als ook de gemeentelijke bijdrage aan de RES.
    -
  - **Motie 5:** verzoekt het college om:
    - Bij de Provincie Utrecht en de Utrechtse RES regio's te pleiten voor een aanpak waarbij de cumulatieve effecten van windmolens voor kwetsbare soorten pro-actief en in samenhang worden beschouwd. En waarbij de aanpak in

provincie Gelderland voor de Wespandief een passende uitwerking is die als voorbeeld kan dienen.

Wageningen (geamendeerd aangenomen)	14 juni jl.	<ul style="list-style-type: none"> • Amendement: (beslispunt 1 gewijzigd). “De regionale Energiestrategie (RES) FoodValley 1.0 vast te stellen, met uitzondering van paragraaf 2.4.5, en het college te verzoeken om samen met de overheidsorganisaties die de RES mede vaststellen te overleggen of het wenselijk is om een nieuw voorstel voor te bereiden voor besluitvorming in de raad waarbij geen beperkingen voor lokale duurzaamheidsambities zijn opgenomen in de vorm van een maximum aantal hectares zon op land, in welke vorm dan ook. Daarbij wordt benadrukt dat lokale ambities en beleid boven de Regionale Energie Strategie gaan, en dat het gemeentebestuur van elke deelnemende gemeente bevoegd is om in de toekomst het beleid te wijzigen om de eigen ambitie te realiseren, op de manier die het gemeentebestuur op dat moment wenst. Bij de vaststelling is het volgende inbegrepen;” • Motie 1: roept het college op:<ul style="list-style-type: none"> ○ In de uitwerking van RES 1.0 naar 2.0 de mogelijkheden van decentrale netwerken als alternatief voor de centrale netwerkinfrastructuur serieus te (laten) onderzoeken en als optie mee te nemen in RES 2.0; ○ Hiervoor de actieve samenwerking te zoeken met gedeputeerde staten van Gelderland en gezamenlijk op te trekken richting Rijk om decentrale netwerken bespreekbaar te maken; ○ Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te bezien of er al op decentrale netwerken kan worden geanticipeerd; • Motie 2: verzoekt het college<ul style="list-style-type: none"> ○ het RES proces te evalueren en de leer- en veranderpunten met de raden te delen; ○ te bewerkstelligen dat bestuurlijke processen en besluitvormingsprocedures ten aanzien van de RES Foodvalley voor het volgende beslismoment, zodanig helder worden uitgewerkt dat geen onduidelijkheid meer kan ontstaan ten aanzien van de democratische bevoegdheden van de gemeente; ○ zorg te dragen dat een helder besluitvormingsproces wordt beschreven ten aanzien van de vaststelling van de RES 2.0 en	A: Het SHO hecht aan zoveel mogelijk eenduidigheid van teksten en vraagt het college van Wageningen om, net als dat in andere gemeenten is gedaan, met haar raad te bespreken of de beschrijving van de bevoegdheden van o.a. de raden in paragraaf 1.3 voldoende is om invulling te geven aan de intentie van hun amendement.	A: Afgehandeld. De Raad heeft ingestemd met de RES met uitzondering van paragraaf 2.4.5 op 14 juni jl. Met de reactie van het SHO naar aanleiding van het amendement. is op 11 oktober jl. de RES 1.0 opnieuw voorgelegd en mee ingestemd. Het amendement is daarmee komen te vervallen.
			2: Het SHO en de stuurgroep laten in augustus en september het proces van totstandkoming van de RES 1.0 evalueren door een onafhankelijk externe, gericht op onder andere helderheid in bestuurlijke processen en besluitvorming procedures voor de RES 2.0 en voor het vormgeven van het uitvoering en samenwerkingsprogramma. Bij het bepalen van de precieze inhoud van de evaluatie zal de input van stakeholders worden meegenomen. Aan de griffies wordt een advies gevraagd hoe, rekening houdend met diverse regionale samenwerkingsverbanden, de besluitvorming door de raden, staten en algemeen bestuur kan worden geoptimaliseerd. De raden, staten, algemeen bestuur en SHO leden zullen de evaluatie en de aanbevelingen als bijlage bij het startdocument RES 2.0 (najaar 2022) ontvangen.	De RES gaat een volgende fase in waarin de uitvoering centraal staat. Dit gebeurt op basis van het lokale beleid en ambitie. De RES gaat over de gezamenlijke regionale inzet en strategie maar is daarmee niet maximerend voor gemeenten.
				1: Uitvoering wordt lokaal beledgd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Verzoek aan college. Netcongestie wordt ook regionaal opgepakt in de bestuursopdracht Netinfra. Decentrale netwerken, off-grid oplossingen, opslag en andere innovaties zijn nodig om tot een integraal energiesysteem te komen. De bestaande netinfrastructuur en uitbreiding daarvan wordt daarmee ontlast en beperkt. Dit scheelt in maatschappelijke kosten. Dit nader onderzoeken en uitwerken is daarmee ook nadrukkelijk onderdeel van het vervolg waar ook regionaal aan gewerkt gaat worden.
				2: Uitwerking en bespreking in vervolgproces RES valuaties zijn uitgevoerd. Het besluitvormingsproces is onderdeel van de Kadernotitie RES die aan volksvertegenwoordigers wordt voorgelegd in 2022.
				3: Uitvoering wordt lokaal beledgd, geen aanvullende regionale actie nodig of voorzien. Borgen in lokaal beleid

- omgang met eventuele amendering daarvan door gemeenteraden, provinciale staten en waterschapsbesturen;
- o **Motie 3:** verzoekt het college
- o zorg te dragen dat bij lopende en komende projecten 51 % van het juridisch eigendom in lokale handen komt, bij voorkeur van een energiecorporatie bestaande uit inwoners van Wageningen en omgeving;
- o zorg te dragen, indien dit niet lukt, dat 50 % van de winst ten goede komt aan de lokale gemeenschap;

Provincie Utrecht	30 juni jl	<ul style="list-style-type: none"> • Amendement 1: Het beslispunt 4 van het Statenvoorstel vaststelling RES'en 1.0 na punt e aan te vullen met het beslispunt: waarbij voorafgaand aan een eventuele voorbereiding van de inzet van een ruimtelijk instrument (PIP of PB) in ieder geval een consultatie van Provinciale Staten zal plaatsvinden. • Amendement 2: Beslispunt 3. GS op te dragen om in overleg met de regionale partners de uitwerking en realisatie van de RES'en vorm te geven, te bewaken en te faciliteren binnen de kaders van de Omgevingsvisie, (interim)Omgevingsverordening en de tijdslijnen van het Klimaatakkoord als volgt te wijzigen: GS op te dragen om in overleg met de regionale partners de uitwerking en gezamenlijke realisatie van de RES'en vorm te geven, te bewaken en te faciliteren binnen de kaders van de Omgevingsvisie, (interim)Omgevingsverordening en de tijdslijnen van het Klimaatakkoord. • Motie 1: Verzoekt het college: <ul style="list-style-type: none"> o de RES-regio Amersfoort bij de uitwerking van trede 4, te verzoeken de zoeklocaties voor windenergie versneld te onderzoeken en gemeenten hierbij actief te ondersteunen waar nodig. o Als provincie haar regierol op te pakken en zich in te spannen voor een gebiedsgerichte evenwichtige verhouding tussen zon-pv en windmolens in de RES 2.0 van zowel RES Amersfoort als RES Foodvalley o Om wanneer er locaties afvallen, bij nieuwe zoekgebieden haar rol aan de RES-tafel te gebruiken om eerst te zoeken naar locaties die leiden tot een evenwichtige verhouding tussen zonnepanelen en windmolens • Motie 2: Verzoeken GS om: <ul style="list-style-type: none"> o Zich er actief voor in te zetten om het draagvlak te vergroten en naar wegen te zoeken om hieraan uitdrukking te geven; o Gemeenten daarop te attenderen en hen daarbij te ondersteunen; o Ook jongeren een plaats te geven in het vervolg en hun (innovatieve) ideeën mee te nemen; In de afwegingen van besluiten aan te geven op welke wijze dit is meegewogen en heeft vorm gekregen; o PS hierover regelmatig te informeren; • Motie 3: Verzoekt GS om: <ul style="list-style-type: none"> o De plannen die gemeentelijke-, RES- en provinciegrenzen overschrijden, met behulp van beeldmateriaal te visualiseren; 	<p>De moties en amendementen zijn verzoeken aan het college en daarmee ligt het initiatief bij GS. Vanzelfsprekend worden ze meegenomen in de gezamenlijke uitwerking van het vervolg naar de volgende RES-en.</p> <p>A1 & A2: Geen regionale actie gepland, verzoek aan college.</p> <p>1: Geen regionale actie gepland, verzoek aan college. Een evenwichtige verhouding van duurzame opwek is van belang voor het optimaal benutten van het net. De mogelijkheden daarvoor zijn echter het resultaat van een bredere afweging. Het net is nadrukkelijk onderdeel van de afweging maar dat is bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en ruimtelijke inpassing ook. Dit is onderdeel van de bestuursopdracht Grootchalige opwek.</p> <p>2: Geen regionale actie gepland, verzoek aan college. valuaties zijn uitgevoerd. Het besluitvormingsproces is onderdeel van de Kadernotitie RES die aan volksvertegenwoordigers wordt voorgelegd in 2022.</p> <p>3: Geen regionale actie gepland, verzoek aan college. Provincie heeft een belang in natuur- en landschapswaarden vanuit haar rol. Zoeklocaties die gemeentegrens overstijgend zijn, worden gezamenlijk opgepakt samen met de belanghebbenden in het gebied. Dat zal in gevallen daarmee ook gaan om de provincie.</p> <p>4: Geen regionale actie gepland</p> <p>5: Geen regionale actie gepland, verzoek aan college. Maar netcongestie wordt ook regionaal opgepakt in de bestuursopdracht Netinfra. Decentrale netwerken, off-grid oplossingen, opslag en andere innovaties zijn nodig om tot een integraal energiesysteem te komen. De bestaande netinfrastructuur en uitbreiding daarvan wordt daarmee ontlast en beperkt. Dit scheelt in maatschappelijke kosten. Dit nader onderzoeken en uitwerken is nadrukkelijk onderdeel van het vervolg waar ook regionaal aan gewerkt gaat worden.</p> <p>6: Geen regionale actie gepland, verzoek aan college</p> <p>7: Geen regionale actie gepland, verzoek aan college. Het vergroten van de biodiversiteit is een gezamenlijk uitgangspunt voor de toekomst van regio. Daarnaast is het onderdeel van omgevingsbeleid van de provincies en bij enkele gemeenten.</p>
--------------------------	------------	---	--

- Een bemiddelende en coördinerende rol te vervullen bij de uitwerking van plannen met gemeentegrens overstijgende implicaties op natuur- en landschaps waarde n of potentiële hinder voor omwonenden;
- Bij verdere uitwerking de samenhang van de planvorming en de voortgang van het proces te borgen en te monitoren;
- PS daarover te informeren
- **Motie 4:** verzoeken Gedeputeerde Staten
  - in de verdere uitwerking van de RESsen een proactieve rol te spelen door:
  - betrokken partijen inspiratie te bieden door creatieve beelden op te halen, samen te brengen en te delen (bijvoorbeeld in de vorm van een prijsvraag, expositie, publicaties)
  - gemeenten te ondersteunen door perspectief te bieden via integrale, gebiedsgerichte aanpakken gericht op meerdere kerndoelen van de provincie (bijv via programma's bodem/water/stikstof/circulair/bossenstrategie).
  - Advies op het gebied van ruimtelijke kwaliteit én financiële kennis/creativiteit beschikbaar te stellen aan bestuurders in de RES en aan deelnemers van participatietrajecten bij het uitwerken van plannen
  - zorg te dragen dat ons ruimtelijk instrumentarium niet belemmerend werkt in creatieve voorstellen waarin meervoudig ruimtegebruik de omgevingskwaliteit verbeteren
- **Motie 5:** Verzoeken Gedeputeerde Staten
  - met de netbeheerder(s) en andere relevante partijen uiterlijk begin 2022 de mogelijkheden van decentrale netwerken, al dan niet gekoppeld aan het centrale netwerk, te verkennen;
  - een opslag- en distributiestrategie op te stellen en daarop vooruitlopend uiterlijk begin 2022 een informatiebijeenkomst voor PS te organiseren over opslag en distributie en de rol die de verschillende maatschappelijke partners daarin (kunnen) oppakken
- **Motie 6:** Dragen Gedeputeerde Staten op:
  - In overleg met andere provincies en het Rijk te onderzoeken op welke manier eisen gesteld kunnen worden aan de partijen die duurzame energieprojecten in de provincie Utrecht realiseren om dwangarbeid in productieketens te voorkomen.
  - Zich in te spannen om dwangarbeid in de productieketen te voorkomen bij duurzame energieprojecten waarbij de provincie opdrachtgever is.
  - De Staten voor het eind van 2021 te informeren over de voortgang.
- **Motie 7:** Verzoeken het college van GS:
  - Om in de bestuurlijke overleggen van de RES-regio's de mogelijkheden voor het stimuleren/versterken van de biodiversiteit bij grootschalige opwek van elektriciteit uit zonne-energie op land actief te bespreken.
  - Er in die overleggen op in te zetten dat het stimuleren/ versterken van biodiversiteit bij

grootschalige opwek van elektriciteit uit zonne-energie op land één van de regionale randvoorwaarden wordt in de RES 2.0.

Provincie
Gelderland
(aangenomen)

9 juni jl.

- **Motie 1:** verzoeken GS
  - De komende jaren, samen met de RES-partners, actief in te zetten op het vergroten van draagvlak naar de RES'sen 2.0 in 2023
  - De gemeenten hierin bij te staan, te adviseren te faciliteren waar dat kan.
  - Een voorstel te doen hoe, in de periode naar de RES 2.0, meer draagvlak en acceptatie onder Gelderse inwoners kan worden bereikt.
  - Dit voorstel voor het einde van 2021 aan PS voor te leggen.
- **Motie 2:** verzoeken GS
  - Om in het vervolgtraject van implementatie en RES 2.0 het initiatief te nemen met betrekking tot het transparant maken van de maatschappelijke kosten, waaronder kosten voor infrastructurele aanpassingen, en daarbij met netbeheerders samen te werken om de kosten van mogelijke alternatieven inzichtelijk te maken, ter ondersteuning van een integrale afweging in de regio's.
  - Per RES helder aan te geven wat een hogere kostenefficiëntie burgers en belanghebbenden kan opleveren, en met voorstellen aan PS en stuurgroepen te komen om de kostenefficiëntie per RES-gebied te optimaliseren
- **Motie 3:** verzoeken GS
  - Komende jaren samen met de regio's in te zetten op een evenwichtigere verdeling in zon op land, zon op dak en wind in Gelderland naar de RES 2.0 in 2023
  - Aan PS een voorstel te doen voor het einde van 2021 op welke wijze dit streven naar een betere verhouding zon op land, zon op dak en wind bevorderd kan worden naar de RES 2.0 in 2023
  - Aan PS voor het einde van 2021 een overzicht te verstrekken van alle restgronden/no regretsgronden in Gelderland en tevens aan PS een voorstel te doen hoe de ze restgronden beter ingezet kunnen worden voor de energietransitie naar de RES 2.0 in 2023
- **Motie 4:** verzoeken GS
  - Met de netbeheerder(s) en andere relevante partijen voor eind 2021 de mogelijkheden van decentrale netwerken, al dan niet gekoppeld aan het centrale netwerk, verkennen;
  - de wenselijkheid van een aanvullend plan met het rijk bespreekbaar maken;
  - over beide punten PS voor eind 2021 informeren
- **Motie 5:** verzoeken GS (om de onderhandelaars bij het kabinet te informeren)
  - Meer ruimte voor innovaties. Innovaties blijven stimuleren, ook die in 2023 als "bewezentechnologie" aangemerkt zouden kunnen worden.
  - Innovaties die in 2023 wel "bewezentechnologie" zijn, moeten bij de

De moties en amendementen zijn verzoeken aan het college en daarmee ligt het initiatief bij GS. Vanzelfsprekend worden ze meegenomen in de gezamenlijke uitwerking van het vervolg naar volgende RES-en.

opgave voor RES 2.0 kunnen worden meegenomen.

- De kansen en voordelen van energieclusters en cable-pooling groot zijn en deze gestimuleerd dienen te worden voor een betaalbaarder en stabiel net

Bijlage 3: Evaluaties

In 2021 zijn drie evaluaties uitgevoerd. De eerste evaluatie was een enquête die voor de zomer uitgevraagd is aan het stakeholderoverleg. Naar aanleiding daarvan is in september een kwalitatieve evaluatie ambtelijk en bestuurlijk uitgevoerd onder begeleiding van externe onderzoekers. Zij hebben verschillende aanbevelingen voor het vervolg gedaan die allemaal zijn overgenomen.

Bestuurlijke aanbevelingen	Borgen door
<p>Behoud zoveel mogelijk de regionale dimensie van het RES proces. Ondersteun elkaar in woord en daad, en voorkom verrassingen. Beklemtoon de voordelen van de schaalvergroting die de regio kan bieden en probeer deze ook zoveel mogelijk te benutten. Zet daarbij ook nut en noodzaak van de bovengemeentelijke schaal van kennisverwerving en gebruik van de infrastructuur in. Ondersteun gezamenlijk de urgentie van alle maatregelen die voor de energietransitie zijn vereist.</p>	<p>Het bewaken van de regionale opgave en samenhang is onderdeel van de opdracht Grootschalige opwek waarin via kwantitatieve en kwalitatieve monitoring van beleid en projecten het goede bestuurlijke gesprek gevoerd kan worden. Daarbij is het streven gezamenlijk belemmeringen op te lossen of te agenderen of beleggen op de juiste tafel. Ook wordt hier in eerste instantie onderzocht of bijstelling van de strategie of het bod nodig is.</p>
<p>Behoud de brede betrokkenheid van de stakeholders. Denk daarbij na over de verdere betrokkenheid en rol van het Burgerforum. Het Burgerforum heeft een nuttige rol vervuld ten aanzien van het toetsen en initiëren van voorgenomen maatregelen, en kan deze op regionaal niveau ook blijven vervullen, maar kan niet voorzien in de behoefte aan de brede lokale burgerparticipatie die voor de implementatie van de RES 1.0 en ook de warmtetransitie nodig is. Wees zuinig op het tijdsbeslag van alle betrokkenen.</p>	<p>Deze aanbevelingen raakt verschillende opdrachten. Het wordt grotendeels opgepakt binnen Maatschappelijke Betrokkenheid waarin samen met gemeenten wordt onderzocht welke thema's zich lenen voor regionaal burgerforum of panel als aanvulling op lokale activiteiten. Alle maatschappelijke partners blijven betrokken in de uitvoeringsfase, maar met een focus op bijdragen aan strategische vraagstukken in relatie tot de uitvoering en de RES 2.0. Een deel van de maatschappelijke partners die direct verbonden zijn aan de realisatie van grootschalige opwek, namelijk het bedrijfsleven, de woningcorporaties, de energiecorporaties, de netbeheerders en LTO, zijn lid van de Raad van Uitvoering en de werkgroepen die werken aan de opdrachten. Waar het gaat om het bewaken van tijdsbeslag van alle betrokkenen, is dit primair opdracht van de opdracht RES proces en de nieuwe uitvoeringsstructuur door het aanbrengen van focus en een heldere procesplanning.</p>
<p>Wees steeds zo concreet mogelijk. Algemene teksten zijn niet uitvoerbaar, lijken op korte termijn conflicten te kunnen vermijden, maar</p>	<p>Advies wordt ter harte genomen bij opstellen teksten. In deze nieuwe fase waarin het</p>

<p>leiden in de praktijk niet zelden tot vertraging, moeizame communicatie en toenemend wantrouwen. Hoe voorspelbaarder het proces, hoe beter het hanteerbaar is voor alle betrokkenen. Bouw wel voor de langere termijn ruimte in voor innovaties en nieuwe beleidsmatige inzichten.</p>	<p>aankomt op het realiseren van de opgave, is duidelijkheid voor alle betrokkenen het doel.</p>
<p>In de energietransitie komt weinig vanzelf tot stand. Er liggen nog grote en ingewikkelde inhoudelijke uitdagingen voor de boeg, waaronder in het bijzonder de warmtetransitie. Er is een aanzienlijke bestuurlijke inzet vereist. Ook die is gebaat bij concreetheid. Ook de begrenzingen van de infrastructuur, het ruimtegebruik en de benutting van de ondergrond dienen zo vroeg mogelijk in het proces te worden ingebracht.</p>	<p>Deze aanbeveling landt met name in de opdrachten Netinfra en Warmte & duurzaam wonen. Het is geen eenvoudige opgave omdat het vraagt om veel (technische) kennis. Het zoeken naar juiste marsroute doen we daarom samen met onze maatschappelijke partners.</p>
<p>Geef veel aandacht aan burgerparticipatie. Let er daarbij op dat ook de jongere generatie een stem krijgt. Besef dat burgerparticipatie een aanzienlijke inzet van capaciteit en financiële middelen vraagt. Maar besef ook dat niet alle burgers en bedrijven volledig tevreden kunnen worden gesteld. Er zijn ingrijpende keuzes nodig. De samenleving is er het meest bij gebaat dat deze keuzes goed doordacht en op basis van kennis en inzicht tot stand zijn gekomen. Blijf de gemeenteraden en provinciale Staten ook zo goed mogelijk betrekken bij het gehele proces en geef ze ook een heldere positie.</p>	<p>In de opdracht Maatschappelijke betrokkenheid wordt samengewerkt met Jong RES aan onder meer het ondersteunen van gemeenten in hun lokale participatietrajecten. Daarnaast wordt ook veel aandacht besteed aan communicatie, onder meer met behulp van een campagne over de nut en noodzaak van de energietransitie.</p>
<p>Richt een effectief besluitvormingsproces in dat voorziet in een heldere procedure van conflictbeslechting en finale vaststelling in de democratische lichamen van een regionaal programma. Hiervoor zijn zowel een regionaal als een lokaal model denkbaar. Sta open voor modellen die in andere regio's zijn ontwikkeld, en kies vervolgens een model dat bij de Foodvalley past.</p>	<p>Momenteel wordt gewerkt aan het besluitvormingsproces voor volgende RES-en. In de Kadernotitie RES wordt dit voorgelegd aan de volksvertegenwoordigers.</p>
<p>Houd goede verbinding met provincies, en het landelijk programma. Leg ook daar de behoefte</p>	<p>De provincies zijn partners in de uitvoering van de RES en onderdeel van de Raad van</p>

<p>neer aan adequate ondersteuning, zowel bij de boodschap van nut, noodzaak en urgentie, maar ook van adequate wet- en regelgeving en heldere financiële arrangementen. Voor de provincies ligt er de uitdaging om zo transparant mogelijk te zijn in de rol die de provincie zal vervullen in de verdere uitrol van de regionale energiestrategie, mede in het licht van de verdere keuzes die in het ruimtelijke domein moeten worden gemaakt.</p>	<p>Uitvoering. Als het gaat om specifieke onderdelen, specifiek netinfra, is in de toekomst een grotere rol voor de provincies weggelegd. Daarnaast wordt een periodiek bestuurlijk overleg georganiseerd om als regio en twee provincies goed op elkaar aangehaakt te zijn.</p>
<p>Zorg dat er voldoende menskracht is op regionaal niveau om de regionale schaal en scope maximaal te kunnen benutten, en op lokaal niveau om de lokale implementatie ook werkelijk te kunnen realiseren.</p>	<p>In de nieuwe fase is de regio ondersteunend aan de lokale uitvoering. Met de opdrachten is helder gedefinieerd waarmee we regionaal aan de slag gaan. Het bemensen hiervan is een punt van aandacht, enerzijds vanwege beschikbaarheid, anderzijds vanwege beperkte middelen van gemeenten.</p>
<p>Gebruik deze aanbevelingen bij de opstelling van een doorwrocht startdocument voor RES 2.0</p>	<p>Zoals afgesproken binnen de Strategische Agenda wordt de uitvoering van de RES via het programma Energie 2022/2023. Daarnaast worden volksvertegenwoordigers betrokken bij het vormgeven van de besluitvorming via de Kadernotitie RES 2.0.</p>

Ambtelijke aanbevelingen	Borgen door
<p>Bestuurlijke standpunt per overheidsorganisatie. Ambtenaren willen in het vervolgproces een helder gedragen bestuurlijk standpunt van hun gemeente inbrengen in de regionale overleggen zodat een betere afstemming op regionaal niveau ontstaat.</p>	<p>De opstart van het RES-proces is zeer dynamisch geweest, dit was in alle regio's kenmerkend voor de achterliggende periode. Nu gaan we een nieuwe fase in. In de nieuwe structuur is nadrukkelijk ruimte gecreëerd voor interne processen van gemeenten en de regio. Daarnaast is er inhoudelijk veel meer duidelijkheid met de werkgroepopdrachten en een jaarplanning.</p>
<p>Wat doe je lokaal/regionaal. In het hierboven genoemde standpunt is het ook belangrijk respect te hebben voor lokale initiatieven, deze benoemen en vervolgens de regionale effecten daarvan met elkaar bespreken.</p>	<p>Binnen de opdrachten is helder gedefinieerd wat lokaal en regionaal wordt opgepakt en verwacht. De uitvoering is primair een lokale opgave die regionaal wordt ondersteund. Het bewaken van de gezamenlijke opgave is een regionale afspraak.</p>

<p>Wat is de rol van de regio. De eerste twee aanbevelingen moeten tot een goede rolverdeling tussen overheidsorganisaties en de regio.</p>	<p>Zie hierboven.</p>
<p>Oplossen van het capaciteitsprobleem. Als duidelijk is wat de gemeenten en regio van elkaar verwachten kan ook bepaald worden welke capaciteit alle deelnemers moeten leveren. In de RES 1.0 hebben ambtenaren namelijk bij sommige gemeenten onvoldoende tijd gehad. Voor het vervolgproces is het aan te bevelen met de verschillende directies van de gemeenten te bespreken.</p>	<p>De beschikbaarheid van de juiste mensen is op alle onderdelen van de energietransitie een wezenlijke belemmering. Zie ook hierboven bij de bestuurlijke aanbeveling. Het doel van de managerial gesprekken is om de juiste balans te vinden. Maar als er onvoldoende capaciteit beschikbaar is, betekent dat uiteindelijk dat de opdracht hierop moet worden aangepast.</p>
<p>Bijeenkomst bestuurders en ambtenaren. Voor het vervolgproces is het goed om de ervaringen uit de evaluatie met elkaar te bespreken en afspraken te maken voor het vervolg.</p>	<p>Hier worden momenten voor gecreëerd waarbij nadrukkelijk de wens is dit live te doen.</p>
<p>Onderzoek welke verbindingen er lopen tussen de RES en andere regionale ontwikkelingen zodat een betere integrale afweging en capaciteitsinzet kan worden gerealiseerd.</p>	<p>In het programma Energie worden ook de dwarsverbanden met de andere programma's van de Strategische Agenda inzichtelijk gemaakt. Waar mogelijk trekken we samen op en/of lijnen we processen op elkaar uit.</p>

Bijlage 4: Netcongestie

Netinfrastructuur

Regio Foodvalley ligt in de provincies Gelderland en Utrecht. De regio ontving op 2 september 2021 via Liander de aankondiging dat de grenzen voor terugleveren van elektriciteit in zicht zijn in onder meer Gelderland. Ditzelfde bericht kwam van Stedin op 12 oktober 2021 voor het terugleveren van elektriciteit op het nationale en regionale energienetwerk in de provincie Utrecht. Concreet betekent dit voor nieuwe zon- en windinitiatieven - met een grootverbruik aansluiting - dat planning en afstemming nodig is en dat deze niet meer vanzelfsprekend aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Een grootverbruik aansluiting is groter dan 3 x 80 ampère. Dit vergelijkbaar met een bedrijfsdak met zo'n 200 zonnepanelen.

Aanvragen in Gelderland die voor 2 september zijn ingediend, zijn wel in behandeling genomen. Aanvragen in Utrecht die voor 12 oktober zijn ingediend, zijn wel behandeling genomen.

TenneT kondigde eerder dit najaar (2021) congestie af voor het terugleveren van elektriciteit op het nationale en regionale elektriciteitsnetwerk in Gelderland, delen van Flevoland en de provincie Utrecht. Dit betekent dat nieuwe grootschalige zon- en windinitiatieven met een grootverbruik aansluiting voorlopig niet meer vanzelfsprekend aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Een grootverbruik aansluiting is groter dan 3 x 80 ampère. Na deze aankondiging is TenneT in samenwerking met netbeheerders een onderzoek gestart naar tijdelijke maatregelen om met marktpartijen extra aansluitruimte te creëren op het elektriciteitsnet.

De netcongestie is eerder opgetreden dan verwacht

De maatregelen om de netcapaciteit in de regio structureel te vergroten staan in het investeringsplan. Dat heeft TenneT in 2020 uitgebracht. In het voorjaar van 2021 - bij de netimpactanalyse van de RES-ambities door TenneT en de netbeheerders - bleek dat deze maatregelen inderdaad noodzakelijk zijn om de RES-ambities te kunnen realiseren. Ook bleek dat in de aanloop naar de realisatie van die maatregelen netcongestie zou kunnen optreden. Uit nieuwe analyses in de loop van het jaar bleek dat de toename van duurzame opwek in de regio sneller ging dan verwacht. Zelfs zo snel, dat TenneT in het begin van de herfst al congestie moest afkondigen. Het gaat om congestie in de provincies Flevoland, Gelderland en Utrecht. Het hoogspanningsnet in deze provincies vormt één geheel. De snelle ontwikkeling van duurzame opwek speelt in alle drie de provincies in meer of mindere mate.

Hoe nu verder

In eerdere communicatie over netcongestie werd door netbeheerders aangegeven dat de knelpunten gefaseerd op te lossen zijn in de periode 2026-2029. Hoeveel handelingsperspectief dat biedt wordt nog onderzocht. Het is de bedoeling dat door de extra investeringen en versterkingen van het elektriciteitsnet, de 'congestieregio' kan worden opgedeeld in deelnetten. Als dat gerealiseerd is zorgt dit ervoor, dat duurzame productie in de ene deelregio het net in de andere regio niet kan belasten. Dan kan de duurzame productie van elektriciteit langs zo kort mogelijke weg

naar het 380 kV-net worden afgevoerd naar verder weg gelegen gebieden. Vooruitlopend daarop start TenneT een onderzoek naar de mogelijkheden om door congestiemanagement extra aansluitruimte te creëren. Bij congestiemanagement kunnen producenten in de congestieregio bij de netbeheerder - in dit geval bij TenneT - een bod doen om tegen vergoeding minder te produceren. Als hierdoor in de congestieregio minder productie van energie plaatsvindt, moet dit worden gecompenseerd door productie elders in het land. Daarnaast kunnen energieverbruikers in de congestieregio worden gevraagd of er mogelijkheden zijn om, op momenten dat opwek te hoge pieken dreigt te veroorzaken, tijdelijk meer energie te verbruiken. Ook dát kan de mogelijkheden voor teruglevering in de congestieregio verruimen. Als er mogelijkheden zijn voor congestiemanagement in Flevoland, Gelderland en Utrecht, komt er netcapaciteit beschikbaar voor andere, nieuwe projecten. Het congestiemanagementonderzoek wordt begin 2022 afgerond.

Prioriteren en programmeren om energietransitie te ondersteunen

Op grond van de huidige wettelijke kaders sluiten netbeheerders nieuwe projecten aan op basis van het principe 'first come first served' (die het eerst komt, die het eerst maalt). Nu er schaarste is ontstaan en de verwachting is dat er stapsgewijs netcapaciteit beschikbaar zal komen, ontstaat de maatschappelijke behoefte om anders dan enkel met 'first come, first served' te kunnen programmeren en prioriteren. Daarom werken de gezamenlijke netbeheerders aan een systematiek. Dat doen ze samen met het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Unie van Waterschappen, het Nationaal Programma RES en de ministeries van EZK en BZK. Doel is daarmee de ontwikkeling van het energiesysteem en de bijbehorende energie-infrastructuur integraal te kunnen programmeren en prioriteren, op basis van maatschappelijke afwegingskaders. Uit die afwegingskaders moet volgen welke projecten – vanuit industrie, duurzame opwek, mobiliteit, woningbouw enzovoort - de hoogste maatschappelijke waarde hebben, en daarom met voorrang moeten worden gerealiseerd. Het vaststellen van de afwegingskaders is uiteraard een politieke aangelegenheid. De netbeheerders hebben in het proces vooral een adviserende rol ten aanzien van systeemefficiëntie en haalbaarheid.

Via deze link kunt meer uitleg vinden over congestiemanagement (<https://www.tennet.eu/nl/elektriciteitsmarkt/nederlandse-markt/transportcapaciteit/congestiemanagement>)

Deze informatie is ook gedeeld op de website van de regio (<https://www.regiofoodvalley.nl/programma/energietransitie/faq/netcongestie>). Naast deze algemene informatie gaat elke gemeente de specifieke situatie van die gemeente toelichten op hun website. Hier wordt nog aan gewerkt.

Vanzelfsprekend is de samenwerking en afstemming met de netbeheerders binnen de opdracht Netinfra geborgd.